

สํานักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

แนวทางการประเมินพฤติกรรม ผู้เรียนอาชีวศึกษา

ตามคํานิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ

**แนวทางการประเมินพฤติกรรม
ผู้เรียนอาชีวศึกษา
ตามค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ**

**สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ**

**แนวทางการประเมินพฤติกรรมผู้เรียนอาชีวศึกษา
ตามค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ**

พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวน ๕๐๐ เล่ม

จำนวนพิมพ์ ๒,๕๐๐ เล่ม

ลิขสิทธิ์ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด สันทวีกิจ PRINTING (สำนักงานใหญ่)
๗๗/๔๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๘๖-๔๙๐๒๒๖๑, ๐๓๔-๙๖๔๔๕๙, ๐๓๔-๙๖๔๔๖๐
โทรสาร ๐๓๔-๙๖๔๔๖๐

คำนำ

เอกสาร “แนวทางการประเมินพฤติกรรมผู้เรียนอาชีวศึกษา ตามค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ” ฉบับนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน และประเมินผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยได้นำเอารายการค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ มากำหนดพฤติกรรมบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเพื่อให้ครูผู้สอนได้นำไปใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการกำหนดเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน ขณะทำการสอน ขณะผู้เรียนปฏิบัติงานมอบหมาย หรือพิจารณาจากผลงานของผู้เรียน รวมทั้งสามารถใช้เป็นเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมผู้เรียนในการเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาขอขอบคุณคณะครูอาจารย์และศึกษานิเทศก์อาชีวศึกษา ที่ได้ร่วมกันจัดทำเอกสารฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสาร “แนวทางการประเมินพฤติกรรมผู้เรียนอาชีวศึกษา ตามค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ” ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาให้เป็นทั้งคนดี คนเก่งและเป็นกำลังสำคัญของสังคมและประเทศชาติต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

มีนาคม ๒๕๕๘

สารบัญ

หน้า

บทนำ

๑

- หลักการและเหตุผล ๑
- พฤติกรรมการเรียนรู้ ๒
- พฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านจิตพิสัย ๓
- บทบาทของผู้สอนในการประเมินด้านจิตพิสัย ๖
- ข้อควรคำนึงในการประเมินด้านจิตพิสัย ๗
- เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินด้านจิตพิสัย ๗

การนำค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการสู่การปฏิบัติ

๙

- ขั้นตอนการนำค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการสู่การปฏิบัติ ๙
- กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน ๑๐
- แนวทางการประเมินค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ ๑๑
- ตัวอย่างแบบประเมินค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ ๒๑

- เอกสารอ้างอิง ๒๖
- คณะทำงาน ๒๗

บทนำ

● หลักการและเหตุผล

แผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ สู่การปฏิบัติของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม โดยมีกลุ่มเป้าหมายอันได้แก่ เด็ก เยาวชน ข้าราชการ ครู อาจารย์ บุคลากรด้านการศึกษา และประชาชน เพื่อให้ได้รับการปลูกฝังหรือปลูกจิตสำนึกค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ นำไปปฏิบัติในวิถีชีวิต ให้สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาดำเนินการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการเข้าเป็นวิถีชีวิตขององค์กร โดยสถานศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมสร้างค่านิยมในชุมชนอย่างยั่งยืน ที่สำคัญคือ มีแนวทางขับเคลื่อนค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ สู่การดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ ประกอบด้วย

๑. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
๓. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
๔. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงทางอ้อม
๕. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
๖. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เฝือแม่และแบ่งปัน
๗. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
๘. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย
๙. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๑๐. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๑๑. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส มีความละอาย เกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา
๑๒. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติ มากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดตัวชี้วัด ได้แก่

๑. ร้อยละของเด็กไทย เยาวชน ข้าราชการ ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และประชาชน ได้รับการปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึก ค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ ตามเป้าหมายการดำเนินงาน

๒. จำนวนหลักสูตรได้บูรณาการเสริมสร้างค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ

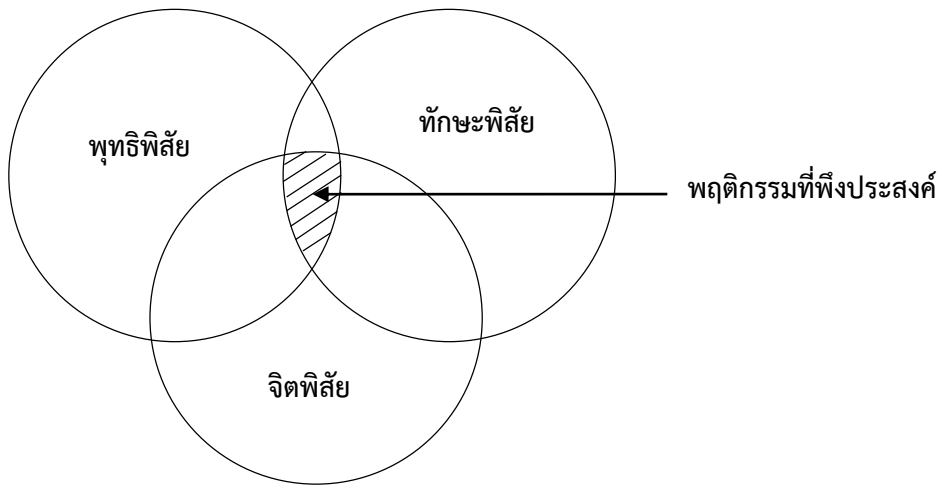
๓. จำนวนกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกค่านิยมหลักของคนไทยไว้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

๔. จำนวนเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการไปสู่การปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ ได้สนองนโยบายตามแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการสู่การปฏิบัติ โดยได้ศึกษา รวบรวมทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับสังคมไทย นิสัยอุตสาหกรรม แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชน พัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการจัดทำ แนวทางการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนอาชีวศึกษาตามค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ รายการพฤติกรรมบ่งชี้ พร้อมเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics) สำหรับบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา รวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

● พฤติกรรมการเรียนรู้

การจัดการอาชีวศึกษามีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน ๓ ด้าน ประกอบด้วย ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านทักษะพิสัย (Psycho-motor Domain) และด้านจิตพิสัย (Affective Domain) การที่จะพัฒนาคุณลักษณะทั้ง ๓ ด้านให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้นั้นจะต้องทำไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้ โครงสร้างพฤติกรรมทั้ง ๓ ด้านจะมีส่วนสัมพันธ์กันทั้งในลักษณะส่งเสริมและตัดทอนกัน โดยความสัมพันธ์ของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนจะเป็นดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัย

● พฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านจิตพิสัย

พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านจิตพิสัยของผู้เรียนอาชีวศึกษา ครอบคลุมถึงด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ซึ่งส่งผลต่อความคิดและพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้คำนิยาม คำว่า จริยธรรมและค่านิยม ดังนี้

“จริยธรรม” หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

“ค่านิยม” หมายถึง สิ่งที่บุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง

จริยธรรมกับค่านิยมมีความหมายแตกต่างกันเฉพาะในทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติยากที่จะชี้ให้เห็นความแตกต่างกันอย่างชัดเจน (ศาสตราจารย์เกียรติคุณแสง จันทร์งาม, ๒๕๕๐) กล่าวคือ

จริยธรรม หมายถึง คุณสมบัติทางความประพฤติที่สังคมมุ่งหวังให้คนในสังคมนั้น ประพฤติ มีความถูกต้องในความประพฤติ มีเสรีภาพภายในขอบเขตของมโนธรรม (Conscience) เป็นหน้าที่ที่สมาชิกในสังคมพึงประพฤติปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสังคม

ค่านิยม หมายถึง ความโน้มเอียง หรือแนวทางที่คนจะประพฤติตนไปในแนวทางใด แนวทางหนึ่งที่ได้พิจารณาไตร่ตรองแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับตน หรือสั่งคมยอมรับนับถือ และปฏิบัติตามแนวคิดนั้น ๆ อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยก็ช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ค่านิยม หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับความดีงามในความประพฤติ โดยผ่านการพิจารณา อย่างรอบคอบถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากความประพฤติ นั้น ๆ ถ้าหากเป็นเพียงเจตคติ (Attitude) ความเชื่อ (Belief) ยังไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นค่านิยม จนกว่าจะได้พิจารณาถึงผลที่จะตามมา จาก ความประพฤติหรือการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบและมีการปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ

โครงสร้างของแนวคิดด้านจริยธรรม ประกอบด้วยคุณธรรม ซึ่งมาจากคำสอนทางศาสนา ได้แก่

๑. ความรับผิดชอบ (Accountability) คือ ความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ผูกพัน ด้วยความพากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติ หน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย รวมทั้งพยายามที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

๒. ความซื่อสัตย์ (Honesty) คือ การประพฤติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความ เป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

๓. ความมีเหตุผล (Rationality) คือ ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติ ปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับ อารมณ์และความยึดมั่นของตนเองที่มีอยู่เดิมซึ่งอาจผิดได้

๔. ความกตัญญูคุณทเวทิตี (Gratitude) คือ ความรู้สำนึกในอุปการคุณ หรือบุญคุณที่ ผู้อื่นมีต่อเรา

๕. ความมีระเบียบวินัย (Disciplined) คือ การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ ถูกต้อง และเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม

๖. ความเสียสละ (Sacrifice) คือ การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่บุคคลที่ควร ให้ด้วยกำลังกาย กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายในตนเอง

๗. การประหยัด (Thrifty) คือ การใช้สิ่งของพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มาก ที่สุด ไม่ให้มีส่วนเกินมาก รวมทั้งการรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบ และ ชอบเขตที่พอเหมาะ

๘. ความอุตสาหะ (Diligence) คือ ความพยายามอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้เกิด ความสำเร็จในงาน

๙. ความสามัคคี (Harmony) คือ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความพร้อมเพรียง ร่วมมือกันกระทำกิจการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

๑๐. ความเมตตาและกรุณา (Loving Kindness and Compassion) คือ ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นมีสุข กรุณา หมายถึง ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

๑๑. ความยุติธรรม (Justice) คือ การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล ไม่มีความลำเอียง

คุณธรรม (Virtue) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้คำนิยามว่า หมายถึงสภาพคุณงามความดี

จริยธรรม (Moral or Morality or Ethics) มีความหมายเช่นเดียวกับศีลธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ความประพฤติหรือหน้าที่ที่ชอบ ที่ควรปฏิบัติในการครองชีวิต

คุณธรรมจริยธรรม (Moral virtue) หมายถึง สภาพคุณงามความดีที่ประพฤติปฏิบัติหรือหน้าที่ที่ควรปฏิบัติในการครองชีวิต หรือคุณธรรมตามกรอบจริยธรรม

ศีลธรรมและจริยธรรม มีความหมายใกล้เคียงกัน คุณธรรม มีความหมายที่เน้นที่สภาพ ลักษณะ หรือคุณสมบัติที่แสดงออกถึงความดีงาม จริยธรรม มีความหมายเน้นที่ความประพฤติหรือการปฏิบัติที่ดีงาม เป็นที่ยอมรับของสังคม กระบวนการเรียนรู้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่มุ่งพัฒนาความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมที่ดีในบุคคล เพื่อสร้างสรรค์สังคมที่ดีต่อไป (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, ๒๕๔๘)

นิยามข้างต้นชี้ให้เห็นว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย มีขอบข่ายครอบคลุมแนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกและพฤติกรรมตามกรอบของค่านิยม จารีต ประเพณี คุณธรรม ศีลธรรมตามหลักศาสนา มาตรฐาน กฎเกณฑ์ และข้อบังคับต่าง ๆ ในสังคม ตลอดจนสภาพในอุดมคติที่ควรจะเป็น ทั้งในระดับบุคคล คือ ในเด็ก เยาวชน ตลอดจนในระดับสังคมและประเทศต่อไป

เอกสารฉบับนี้ เป็นการนำค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ มากำหนดเป็นพฤติกรรมบ่งชี้พร้อมเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อการวัดด้านจิตพิสัย อันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากคุณลักษณะด้านจิตพิสัยเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก การยอมรับ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคล การวัดและประเมินผลด้านนี้ค่อนข้างยากและซับซ้อน จึงควรใช้วิธีการที่หลากหลายและใช้เครื่องมือหลายชนิดประกอบกันเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับคุณลักษณะที่ต้องการจะวัด

การวัดและประเมินผลโดยทั่วไปนั้นจะต้องวัดให้ครอบคลุมคุณลักษณะทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัย ดังนั้นเราจึงจำเป็นต้องทราบระดับของพฤติกรรมการเรียนรู้ในที่จะกล่าวถึงพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ซึ่งแคทวอลและคณะได้จำแนกจิตพิสัยออกเป็น ๕ ชั้น ดังนี้

๑. การรับรู้เอาใจใส่ เป็นการแสดงความเอาใจใส่หรือปรารถนาจะรับรู้ แบ่งเป็น
 - ๑.๑ การรู้จัก เป็นการตระหนักถึงสิ่งเร้า
 - ๑.๒ ตั้งใจรับรู้หรืออยากรับรู้
 - ๑.๓ ควบคุมหรือเลือกรับรู้
๒. การตอบสนอง เป็นขั้นความสนใจที่ผู้เรียนแสดงความต้องการในการกระทำใดๆ แล้ว เมื่อกระทำก็เลือกความพอใจ แบ่งเป็น
 - ๒.๑ การยินยอมตอบสนองตามหลักการ
 - ๒.๒ เต็มใจตอบสนอง
 - ๒.๓ พอใจตอบสนอง
๓. การสร้างคุณค่า เป็นลักษณะที่แต่ละคนเกิดการยอมรับและสร้างสมมาจนเป็นความเชื่อ แบ่งเป็น
 - ๓.๑ ยอมรับคุณค่า
 - ๓.๒ เต็มใจตอบสนอง
 - ๓.๓ เข้าร่วมกระทำหรือเชื่อถือในคุณค่า
๔. การจัดระบบ ผู้เรียนมีการพัฒนาคุณค่าหลายอย่าง จึงต้องจัดให้เป็นระบบและกำหนดว่าคุณค่าใดควรยึดถือ แบ่งเป็น
 - ๔.๑ สร้างความคิดรวบยอด เป็นการนำคุณค่ามาสร้างเป็นความคิดรวบยอดทำให้เห็นว่าคุณค่าใหม่สัมพันธ์กับคุณค่าเดิมเพียงใด
 - ๔.๒ จัดระบบคุณค่า นำเอาคุณค่าที่ซับซ้อนมาจัดระบบ
๕. การสร้างลักษณะนิสัย เป็นขั้นสูงสุดของการพัฒนาคน แบ่งเป็น
 - ๕.๑ รวบรวมระบบหรือสรุปคุณค่า
 - ๕.๒ สร้างลักษณะนิสัย

● บทบาทของผู้สอนในการประเมินผลด้านจิตพิสัย

การวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก ไม่สามารถวัดออกมาเป็นคะแนนชัดเจน ผู้สอนต้องใช้ความอดทนและความพยายามค่อนข้างสูง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ การวัดและประเมินผลควรทำดังนี้

๑. **ก่อนการเรียนการสอน** ก่อนสอนผู้สอนควรตรวจสอบความพร้อม ความสนใจของผู้เรียน เพื่อเลือกวิธีสอน อุปกรณ์การสอนและจัดสภาพการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและลักษณะของวิชา เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อาจอบรมต่อนก่อนเริ่มสอนโดยมุ่งเน้นจิตพิสัยด้านคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความขยัน ความเสียสละ ฯลฯ คุณลักษณะเหล่านี้ควรจะแทรกซึมอยู่ในตัวผู้เรียน จนเกิดการปฏิบัติในที่สุด

๒. ระหว่างการเรียนการสอนยังดำเนินอยู่ ขณะที่สอน ผู้สอนจะต้องคอยตรวจสอบผู้เรียนอยู่เสมอว่าผู้เรียนมีพัฒนาการใดที่บกพร่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาหาทางแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนให้ดีขึ้น การสังเกตนั้นควรสังเกตทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนตลอดภาคเรียน โดยเน้นที่การแสดงออกซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านพฤติกรรม

๓. เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน เป็นการสรุปคุณภาพของผู้เรียนว่าอยู่ในระดับใด เป็นการตรวจสอบว่าสถานศึกษาได้ปลูกฝังคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใด

● ข้อควรคำนึงถึงในการประเมินด้านจิตพิสัย

๑. การวัดความรู้สึกเป็นการวัดทางอ้อม ต้องใช้เวลาสังเกตนาน ๆ จึงจะมีความเที่ยงตรง การเรียนการสอนที่มีจำนวนผู้เรียนมาก ๆ อาจทำได้ยาก

๒. ผู้สังเกตต้องตั้งจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่าจะศึกษาพฤติกรรมผู้เรียนในด้านใด เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ฯลฯ

๓. ผู้เรียนอาจตอบหรือแสดงพฤติกรรมไม่ตรงกับความเป็นจริง ผู้สอนจึงควรเป็นกันเอง และกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นถึงประโยชน์ที่เขาจะได้รับ

● เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินด้านจิตพิสัย

การวัดและประเมินคุณลักษณะด้านจิตพิสัย เป็นการวัดและประเมินที่ทำได้ยาก เพราะไม่ใช่เรื่องถูก-ผิด แต่เป็นการวัดความรู้สึก การวัดและประเมินพฤติกรรมด้านจิตพิสัยมี ๒ วิธี คือ

๑. ผู้อื่นประเมิน ครูประเมินหรือเพื่อนประเมิน

๒. การประเมินตนเอง

เครื่องมือที่ใช้มี ๒ ประเภท ประกอบด้วย

๑. **แบบจำกัดคำตอบ** ได้แก่ แบบมาตราประมาณค่า แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบตรวจสอบรายการ แบบวัดเชิงสถานการณ์ ฯลฯ

๒. **แบบตอบโดยเสรี** ได้แก่ แบบวัดเชิงสถานการณ์ แบบบรรยายพฤติกรรม แบบระบายความในใจ ฯลฯ

ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะเครื่องมือที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้ง่าย ๆ คือ “แบบสังเกต”

แบบสังเกต เป็นเครื่องมือวัดที่นิยมใช้กันมาก เครื่องมือนี้ครูผู้สอนต้องใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ผลการสังเกตจะมีความเที่ยงตรงเพียงไร ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ๓ ประการดังนี้

๑. **สิ่งที่จะสังเกต** สิ่งที่จะสังเกตจะต้องเป็นรูปธรรมจึงจะสังเกตได้ เช่น สังเกตผลงานของผู้เรียน พฤติกรรมในการทำงาน แต่บางอย่างสังเกตยาก เช่น อารมณ์ ความรู้สึก การยอมรับทัศนคติ ฯลฯ ผู้วัดจึงต้องใช้เทคนิคให้ผู้ถูกวัดแสดงสิ่งเร้าที่ต้องการวัดออกมาในรูปพฤติกรรม เช่น พูด ทำ เขียน จึงจะสามารถวัดทางด้านจิตใจได้

๒. **ผู้สังเกต** การสังเกตจะได้ผลมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับผู้สังเกต ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ในการสังเกตจะต้องมีองค์ประกอบต่อไปนี้

๒.๑ ความตั้งใจ คือ ผู้สังเกตจะต้องมีความตั้งใจที่จริงจังและให้ความสนใจในเรื่องที่สังเกต และต้องตัดความอคติหรือความลำเอียงต่าง ๆ ออกไป

๒.๒ ประสาทสัมผัส ประสาทสัมผัสของผู้สังเกตต้องดีพอ เช่น ไม่สังเกตขณะง่วงนอน มีนเมา มีอารมณ์หงุดหงิดหรือขณะที่โมโห เพราะจะทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่ตรงกับสภาพที่แท้จริง

๒.๓ การรับรู้ การสังเกตจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสามารถของผู้สังเกต ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่จะสังเกทย่อมรับรู้และทำความเข้าใจกับเรื่องที่สังเกตได้เป็นอย่างดี

๓. **ผู้ถูกสังเกต** การสังเกตนั้นจะต้องไม่ให้ผู้ที่ถูกสังเกตรู้ตัวว่ากำลังถูกสังเกต เพราะหากผู้ถูกสังเกตรู้ตัว พฤติกรรมจะไม่เป็นไปตามธรรมชาติ อาจเป็นพฤติกรรมที่เสแสร้ง เช่น ทำตัวเรียบร้อย ทั้ง ๆ ที่ปกติไม่ใช่ เป็นต้น

หลักการสังเกตที่ดี

๑. สังเกตและให้ความสนใจเรื่องที่กำลังสังเกตเท่านั้น
๒. สังเกตอย่างมีจุดหมาย
๓. สังเกตอย่างพินิจพิเคราะห์จนเข้าใจรายละเอียด
๔. มีการจดบันทึกสิ่งที่ตรงกับจุดมุ่งหมายของการสังเกตไว้อย่างครบถ้วน
๕. ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตต้องตรวจสอบจนมั่นใจ เช่น หลายคนเห็นตรงกันสังเกตหลายครั้ง ผลที่ได้ตรงกัน โดยอาจใช้เครื่องมืออื่น ๆ ควบคู่ไปด้วย

การสังเกตควรแบ่งช่วงการสังเกตเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงไม่นานเกินไป และไม่ควรถูกสังเกตติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ควรสังเกตทีละคนหรือเท่าที่คิดว่าจะสามารถสังเกตได้มากที่สุดก็คน ถ้ามากคนเกินไปข้อมูลที่ได้ อาจไม่เที่ยงตรงเท่าที่ควร การสังเกตต้องมีแบบฟอร์มสำหรับบันทึกรายการที่สังเกต และต้องเตรียมไว้ล่วงหน้า

การนำค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ สู่การปฏิบัติ

เพื่อให้สถานศึกษาและผู้สอนมีความเข้าใจตรงกันในการพัฒนาของผู้สำเร็จการศึกษาตามระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยกระบวนการเรียนการสอนให้ใช้ค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างยั่งยืน สถานศึกษาและครูผู้สอนควรศึกษาค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ พร้อมทั้งพฤติกรรมบ่งชี้ตามบริบทของกิจกรรมและงานนั้น ๆ ซึ่งสามารถสังเกตและประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนได้ขณะที่ทำการสอนหรือปฏิบัติงานมอบหมาย และผลงานของผู้เรียน รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

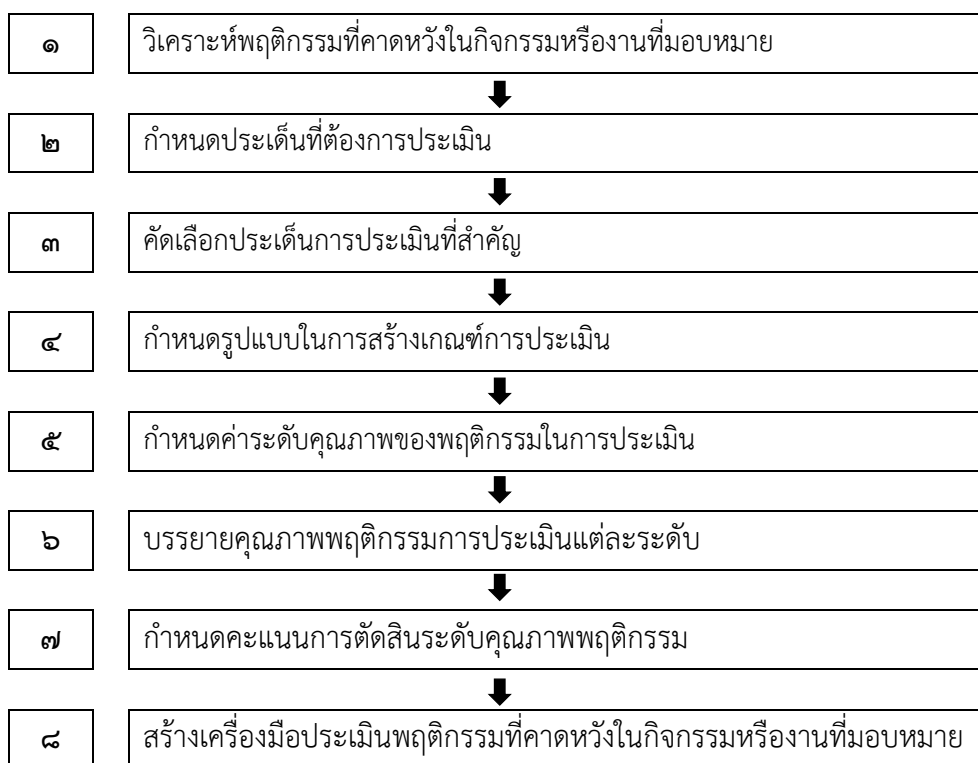
● ขั้นตอนการนำค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการสู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ ๑	ศึกษาค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ รวมทั้งนิยามและพฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อพิจารณาว่ารายการใดครอบคลุมและสอดคล้องกับลักษณะกิจกรรมหรืองานที่มอบหมายแก่ผู้เรียน
ขั้นตอนที่ ๒	ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของผู้เรียน
ขั้นตอนที่ ๓	ศึกษาแนวปฏิบัติและวิธีการพัฒนาตัวชี้วัดของแต่ละพฤติกรรมอันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
ขั้นตอนที่ ๔	ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนก่อนการพัฒนา
ขั้นตอนที่ ๕	กำหนดสัดส่วนการให้คะแนน วิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนในแต่ละรายการสอน หน่วยการเรียนรู้ หรือกิจกรรมที่จะดำเนินการ
ขั้นตอนที่ ๖	เลือก พัฒนา หรือสร้างเครื่องมือประเมินพฤติกรรมตามความเหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะกิจกรรมหรืองาน
ขั้นตอนที่ ๗	ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางที่กำหนดไว้และประเมินผลเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง
ขั้นตอนที่ ๘	สรุปผลการพัฒนาพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของผู้เรียน

● การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน

ในการนี้ หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน และ แนวทางการประเมินค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำรายการประเมิน พฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนนไปใช้ในการสร้างเครื่องประเมินพฤติกรรมให้เป็นไปตามความเหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะกิจกรรมหรืองานในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ดังนี้

ขั้นตอนการกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน

● แนวทางการประเมินค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ

รายการประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน
<p>๑. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนที่แสดงถึงการเป็นพลเมืองที่ดี ด้วยความสำนึก ความภาคภูมิใจในเอกราชและความเสียสละของบรรพบุรุษไทย ปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์</p>	<p>๑.๑ ร่วมกิจกรรมเข้าแถว ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ</p>	<p>☐ ๑ = เข้าร่วมกิจกรรมบางครั้งและต้องร้องขอ ☐ ๒ = เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งและต้องร้องขอ ☐ ๓ = เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ☐ ๔ = เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งด้วยความสมัครใจ และเป็นแบบอย่างที่ดี</p>
	<p>๑.๒ ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาที่ตนนับถือ</p>	<p>☐ ๑ = เข้าร่วมกิจกรรมบางครั้งและต้องร้องขอ ☐ ๒ = เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งและต้องร้องขอ ☐ ๓ = เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ☐ ๔ = เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งด้วยความสมัครใจ และเป็นแบบอย่างที่ดี</p>
	<p>๑.๓ ร่วมกิจกรรมวันสำคัญที่เกี่ยวกับการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์</p>	<p>☐ ๑ = เข้าร่วมกิจกรรมบางครั้งและต้องร้องขอ ☐ ๒ = เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งและต้องร้องขอ ☐ ๓ = เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ☐ ๔ = เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งด้วยความสมัครใจ และเป็นแบบอย่างที่ดี</p>
<p>๒. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนตามความเป็นจริงที่แสดงถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ยอมรับผล การกระทำของตนเอง และผู้อื่น ยอมรับผลการกระทำของตนเองและผู้อื่น รู้จักควบคุมตนเองเมื่อประสบความยากลำบากและไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย</p>	<p>๒.๑ ประพฤติปฏิบัติตนตามความเป็นจริงที่แสดงถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ยอมรับผล การกระทำของตนเอง และผู้อื่น</p>	<p>☐ ๑ = ประพฤติตรงตามความเป็นจริงบ้าง แต่ให้ข้อมูลไม่ตรงตามความเป็นจริงและไม่ยอมรับเมื่อกระทำผิด ☐ ๒ = ประพฤติตรงตามความเป็นจริง แต่ให้ข้อมูลคลาดเคลื่อน และไม่ยอมรับเมื่อกระทำผิด ☐ ๓ = ประพฤติตรงตามความเป็นจริง ให้ข้อมูลตรงตามความเป็นจริง ยอมรับเมื่อกระทำผิดเสมอ ☐ ๔ = ประพฤติตรงตามความเป็นจริงให้ข้อมูลตรงตามความเป็นจริง ยอมรับเมื่อกระทำผิดเสมอและเป็นแบบอย่างที่ดีได้</p>

รายการประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน
	๒.๒ เสียสละกำลังกาย ทรัพย์ สติปัญญาใน การช่วยเหลือผู้อื่น และสังคม	☐ ๑ = เสียสละกำลังกาย ทรัพย์ สติปัญญา ในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมบางโอกาส ☐ ๒ = เสียสละกำลังกาย ทรัพย์ สติปัญญา ในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมทุกครั้ง เมื่อร้องขอ ☐ ๓ = เสียสละกำลังกาย ทรัพย์ สติปัญญา ในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมทุกครั้ง ด้วยความสมัครใจ ☐ ๔ = เสียสละกำลังกาย ทรัพย์ สติปัญญา ในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมทุกครั้ง ด้วยความสมัครใจและเป็นแบบอย่างที่ดี
	๒.๓ ควบคุมตนเองเมื่อ ประสบความ ยากลำบากและไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย	☐ ๑ = เข้าใจวิธีการควบคุมตนเองเมื่อประสบ ความยากลำบาก ☐ ๒ = ควบคุมตนเองได้เมื่อประสบความยาก ลำบากแต่ยังเกิดความเสียหาย ☐ ๓ = ควบคุมตนเองได้เมื่อประสบความยาก ลำบากและไม่เกิดความเสียหาย ☐ ๔ = ควบคุมตนเองได้เมื่อประสบความยาก ลำบาก ไม่เกิดความเสียหายและเป็น แบบอย่างที่ดี
๓. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติตนที่แสดงถึง การรู้จักบุญคุณและ การตอบแทนบุญคุณ ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์และ ผู้มีพระคุณ	๓.๑ รู้จักบุญคุณพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์และ ผู้มีพระคุณ	☐ ๑ = เข้าใจวิธีการแสดงความเคารพรัก เชื่อฟัง พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์และผู้มี พระคุณ ☐ ๒ = แสดงความเคารพรัก เชื่อฟังพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณ เป็นบางครั้ง ☐ ๓ = แสดงความเคารพรัก เชื่อฟังพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณ ทุกครั้ง ☐ ๔ = แสดงความเคารพรัก เชื่อฟังพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณ ทุกครั้งและเป็นแบบอย่างที่ดี

รายการประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน
	๓.๒ เอาใจใส่ ดูแลช่วยเหลือภารกิจ การงาน ปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนที่ถูกต้องและเหมาะสม	☐ ๑ = ดูแลช่วยเหลือภารกิจการทำงานบ้าง ปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนบ้าง ☐ ๒ = เอาใจใส่ ดูแลช่วยเหลือภารกิจการทำงานบ้าง ปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนบ้าง ☐ ๓ = เอาใจใส่ ดูแลช่วยเหลือภารกิจการทำงาน ปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนที่ถูกต้องและเหมาะสมทุกครั้ง ☐ ๔ = เอาใจใส่ ดูแลช่วยเหลือภารกิจการทำงาน ปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นแบบอย่างที่ดี
	๓.๓ ตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณ	☐ ๑ = ตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณ ☐ ๒ = ตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณเป็นที่ยอมรับ ☐ ๓ = ตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณเป็นที่ยอมรับ และมีชื่อเสียง ☐ ๔ = ตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณเป็นที่ยอมรับ มีชื่อเสียง และเป็นแบบอย่างที่ดี
๔. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนที่แสดงถึงการแสวงหาความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างสม่ำเสมอ ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ เพียรพยายามในการศึกษาและปฏิบัติงาน ใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา และพัฒนาสิ่งใหม่ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ	๔.๑ แสวงหาความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม	☐ ๑ = แสวงหาความรู้ทางตรงเพียงอย่างเดียว ☐ ๒ = แสวงหาความรู้ทางตรงและทางอ้อมเมื่อได้รับมอบหมายเท่านั้น ☐ ๓ = แสวงหาความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยตนเอง ☐ ๔ = แสวงหาความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดี
	๔.๒ มุ่งมั่นตั้งใจเพียรพยายามในการศึกษาและปฏิบัติงาน	☐ ๑ = ตั้งใจในการศึกษาและปฏิบัติงานน้อย ☐ ๒ = มุ่งมั่นตั้งใจในการศึกษาและปฏิบัติงาน ☐ ๓ = มุ่งมั่นตั้งใจ เพียรพยายามในการศึกษาและปฏิบัติงาน ☐ ๔ = มุ่งมั่นตั้งใจ เพียรพยายามในการศึกษาและปฏิบัติงานจนเป็นแบบอย่างที่ดี

รายการประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน
	๔.๓ แก้ปัญหา และพัฒนา สิ่งใหม่ๆ จนบรรลุผล สำเร็จ	☐ ๑ = แก้ปัญหาได้ ☐ ๒ = แก้ปัญหา และพยายามพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ☐ ๓ = แก้ปัญหา และพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ได้ ☐ ๔ = แก้ปัญหา พัฒนาสิ่งใหม่ ๆ และเป็น แบบอย่างที่ดี
๕. รักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันงดงาม หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติตนที่แสดงให้เห็น คุณค่า ความสำคัญ ภาคภูมิใจ อนุรักษ์ สืบทอดวัฒนธรรมและ ประเพณีไทยอันดีงาม	๕.๑ เข้าร่วมโครงการหรือ กิจกรรมที่เป็นไทย	☐ ๑ = เข้าร่วมกิจกรรมบางครั้งและต้องร้องขอ ☐ ๒ = เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งและต้องร้องขอ ☐ ๓ = เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ☐ ๔ = เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งด้วยความสมัครใจ และเป็นแบบอย่างที่ดี
	๕.๒ ภาคภูมิใจในความ เป็นไทย	☐ ๑ = ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง ☐ ๒ = ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องและเลือกใช้สินค้า ไทย ☐ ๓ = ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง เลือกใช้สินค้าไทย และแสดงกิริยามารยาทไทยอย่าง สม่ำเสมอ ☐ ๔ = ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง เลือกใช้สินค้า ไทย แสดงกิริยามารยาทไทยจนเป็น แบบอย่างที่ดี
	๕.๓ อนุรักษ์สืบทอด วัฒนธรรมและ ประเพณีไทย อันดีงาม	☐ ๑ = มีความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมและ ประเพณีไทย ☐ ๒ = เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมและ ประเพณีไทย ☐ ๓ = มีความรู้ ความเข้าใจและเข้าร่วมกิจกรรม เกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีไทย ☐ ๔ = ปฏิบัติตนและอนุรักษ์วัฒนธรรมและ ประเพณีไทยจนเป็นแบบอย่างที่ดี

รายการประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน
<p>๖. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแม่และแบ่งปัน หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนโดยยึดมั่นในคำสัญญา มีจิตใจโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือผู้อื่นเท่าที่ทำได้ ทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย และกำลังสติปัญญา</p>	<p>๖.๑ ประพฤติตนตามหลักศีลธรรมอันดีงาม</p>	<p>☐ ๑ = ปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่นับถือ</p> <p>☐ ๒ = ปฏิบัติตนและเข้าร่วมกิจกรรมของศาสนาที่ตนนับถือ</p> <p>☐ ๓ = ปฏิบัติตนและเข้าร่วมกิจกรรมของศาสนาที่ตนนับถือด้วยความสมัครใจ</p> <p>☐ ๔ = ปฏิบัติและเข้าร่วมกิจกรรมของศาสนาที่ตนนับถืออย่างสม่ำเสมอจนเป็นแบบอย่างที่ดี</p>
	<p>๖.๒ ปฏิบัติโดยยึดตามกติกา ข้อตกลง/กฎ/ระเบียบของสถานศึกษา</p>	<p>☐ ๑ = เข้าใจวิธีการปฏิบัติตนตามกติกา ข้อตกลง กฎระเบียบของสถานศึกษา</p> <p>☐ ๒ = ปฏิบัติตนโดยยึดมั่นตามกติกา ข้อตกลง กฎระเบียบของสถานศึกษาเมื่อถูกร้องขอ</p> <p>☐ ๓ = ปฏิบัติตนโดยยึดมั่นตามกติกา ข้อตกลง กฎระเบียบ ของสถานศึกษาด้วยความสมัครใจ</p> <p>☐ ๔ = ชักชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตนโดยยึดมั่นตามกติกา ข้อตกลง กฎระเบียบของสถานศึกษาจนเป็นแบบอย่างที่ดี</p>
	<p>๖.๓ หวังดีโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือผู้อื่นตามโอกาส</p>	<p>☐ ๑ = หวังดีโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อถูกร้องขอ</p> <p>☐ ๒ = หวังดี โอบอ้อมอารี ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความสมัครใจ</p> <p>☐ ๓ = หวังดี ชักชวนให้ผู้อื่นมีจิตใจโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือผู้อื่น</p> <p>☐ ๔ = หวังดี ชักชวนให้ผู้อื่นมีจิตใจโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือผู้อื่นจนเป็นแบบอย่างที่ดี</p>
	<p>๖.๔ ให้ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อ และช่วยเหลือผู้อื่น</p>	<p>☐ ๑ = เข้าใจวิธีการให้ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อและช่วยเหลือผู้อื่น</p> <p>☐ ๒ = ให้ แบ่งปันเอื้อเฟื้อ และช่วยเหลือผู้อื่นเป็นบางครั้ง</p> <p>☐ ๓ = ให้ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อและช่วยเหลือผู้อื่นเป็นประจำ</p> <p>☐ ๔ = ให้ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อและช่วยเหลือผู้อื่นเป็นประจำและเป็นแบบอย่างที่ดี</p>

รายการประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน
<p>๗. เข้าใจ เรียนรู้การเป็น ประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุขที่ถูกต้อง หมายถึง การแสดงออก ถึงการมีความรู้ความ เข้าใจ ประพฤติ ปฏิบัติ ตนตามหน้าที่และสิทธิ ของตนเอง เคารพใน สิทธิของผู้อื่น ภายใต้ การปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข</p>	<p>๗.๑ เข้าร่วมกิจกรรม เกี่ยวกับประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข</p>	<p>☐ ๑ = เข้าใจหลักเกณฑ์การเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>☐ ๒ = เข้าร่วมกิจกรรมเมื่อถูกร้องขอ</p> <p>☐ ๓ = เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ</p> <p>☐ ๔ = เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งด้วยความสมัครใจ และเป็นแบบอย่างที่ดี</p>
	<p>๗.๒ เคารพสิทธิของผู้อื่น</p>	<p>☐ ๑ = รู้และเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่</p> <p>☐ ๒ = ปฏิบัติตนตามสิทธิของตนเอง</p> <p>☐ ๓ = ปฏิบัติตนตามหน้าที่และสิทธิตนเอง</p> <p>☐ ๔ = ปฏิบัติตนตามหน้าที่และเคารพสิทธิผู้อื่น และเป็นแบบอย่างที่ดี</p>
	<p>๗.๓ ปฏิบัติตนตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข</p>	<p>☐ ๑ = รู้และเข้าใจ ในการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข</p> <p>☐ ๒ = ยอมรับการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข</p> <p>☐ ๓ = ปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะ สมาชิกของสังคมภายใต้การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p> <p>☐ ๔ = รับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติตามสังคม ภายใต้การปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข</p>
<p>๘. มีระเบียบ วินัย เคารพ กฎหมาย ผู้น้อยรู้จัก เคารพผู้ใหญ่ หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย ไทยมีความเคารพและ นอบน้อมต่อผู้ใหญ่</p>	<p>๘.๑ ตรงต่อเวลา</p>	<p>☐ ๑ = เข้าห้องเรียน / ส่งงานไม่ตรงเวลาทุกครั้ง</p> <p>☐ ๒ = เข้าห้องเรียน / ส่งงานตรงตามเวลาที่ กำหนดบางครั้ง</p> <p>☐ ๓ = เข้าห้องเรียน / ส่งงานตรงเวลาที่กำหนด เป็นส่วนใหญ่</p> <p>☐ ๔ = เข้าห้องเรียน / ส่งงานตามเวลาที่กำหนด และเป็นแบบอย่างที่ดี</p>

รายการประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน
	๘.๒ ประพฤติตรงตามคำสั่งหรือข้อบังคับของสถานศึกษา	☐ ๑ = เข้าใจระเบียบการแต่งกาย ☐ ๒ = แต่งกายถูกระเบียบเป็นบางครั้ง ☐ ๓ = แต่งกายถูกระเบียบเป็นประจำ ☐ ๔ = แต่งกายถูกระเบียบเป็นประจำและเป็นแบบอย่างที่ดี
	๘.๓ เคารพและนอบน้อมต่อผู้ใหญ่	☐ ๑ = เคารพ นอบน้อมต่อผู้ใหญ่ ☐ ๒ = เคารพ นอบน้อมต่อผู้ใหญ่อย่างสม่ำเสมอ ☐ ๓ = ชักชวนให้ผู้อื่นเคารพ นอบน้อมต่อผู้ใหญ่ ☐ ๔ = เคารพ นอบน้อมต่อผู้ใหญ่และเป็นแบบอย่างที่ดี
๙. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ อย่างรอบคอบถูกต้องเหมาะสม และน้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต	๙.๑ คิดดี พูดดี ทำดี	☐ ๑ = พูดดี / ทำดีเมื่อถูกร้องขอ ☐ ๒ = พูดดี / ทำดี เป็นบางครั้ง ☐ ๓ = พูดดี / ทำดีด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ☐ ๔ = พูดดี / ทำดีด้วยตนเองทุกครั้งและเป็นแบบอย่างที่ดี
	๙.๒ สุภาพ เรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ	☐ ๑ = สุภาพ เรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตนตามที่ร้องขอ ☐ ๒ = สุภาพ เรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตนบางครั้ง ☐ ๓ = สุภาพ เรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตนด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ เหมาะสมตามกาลเทศะ ☐ ๔ = สุภาพ เรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะเหมาะสมตามกาลเทศะอย่างสม่ำเสมอและเป็นแบบอย่างที่ดี
	๙.๓ รอบคอบเหมาะสมกับวัย สถานการณ์และบทบาทของตนเองตามแนวพระราชดำรัสฯ	☐ ๑ = รอบคอบ / เหมาะสมตามวัยเมื่อถูกร้องขอ ☐ ๒ = รอบคอบ / เหมาะสมตามวัยบางครั้ง ☐ ๓ = รอบคอบ / เหมาะสมตามวัยอย่างสม่ำเสมอ ☐ ๔ = รอบคอบ / เหมาะสมตามวัยอย่างสม่ำเสมอและเป็นแบบอย่างที่ดีตามแนวพระราชดำรัสฯ

รายการประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน
<p>๑๐. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่ายและพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อมเมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี</p> <p>หมายถึง การดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรู้มีคุณธรรม และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ</p>	<p>๑๐.๑ ใช้วัสดุถูกต้องพอเพียงและเหมาะสมกับงาน</p>	<p>☐ ๑ = ใช้วัสดุถูกต้อง เหมาะสมกับงาน แต่ไม่เกิดประโยชน์</p> <p>☐ ๒ = ใช้วัสดุถูกต้อง เหมาะสมกับงาน และเกิดประโยชน์</p> <p>☐ ๓ = ใช้วัสดุถูกต้องเหมาะสมกับงาน และเกิดประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>☐ ๔ = ใช้วัสดุถูกต้องเหมาะสมกับงาน เกิดประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแบบอย่างที่ดี</p>
	<p>๑๐.๒ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า</p>	<p>☐ ๑ = เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินเมื่อถูกร้องขอ</p> <p>☐ ๒ = เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินด้วยความสมัครใจ</p> <p>☐ ๓ = เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินให้เกิดประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ</p> <p>☐ ๔ = เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินให้เกิดประโยชน์อย่างสม่ำเสมอโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>
	<p>๑๐.๓ ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามกำหนดโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น</p>	<p>☐ ๑ = ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายเมื่อถูกร้องขอ</p> <p>☐ ๒ = ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายแต่ไม่สำเร็จตามที่กำหนดหรือปฏิบัติงานสำเร็จตามกำหนดแต่มีได้คำนึงถึงคุณภาพของงาน</p> <p>☐ ๓ = ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามที่กำหนดอย่างมีคุณภาพโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของตนเอง</p> <p>☐ ๔ = ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามที่กำหนดอย่างมีคุณภาพโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น</p>

รายการประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน
<p>๑๑. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา</p> <p>หมายถึง การปฏิบัติให้มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัย และมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาป ไม่กระทำความชั่วใด ๆ ยึดมั่นในการทำความดีตามหลักศาสนา</p>	<p>๑๑.๑ ดูแล รักษาสุขภาพร่างกายตามสุขอนามัย</p>	<p>☐ ๑ = แต่งกายสะอาดแต่ไม่รักษาสุขอนามัย</p> <p>☐ ๒ = แต่งกายสะอาด รักษาสุขอนามัย</p> <p>☐ ๓ = แต่งกายสะอาด รักษาสุขภาพร่างกายตามหลักสุขอนามัย</p> <p>☐ ๔ = แต่งกายสะอาด รักษาสุขภาพร่างกายตามหลักสุขอนามัยและเป็นแบบอย่างที่ดี</p>
	<p>๑๑.๒ ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข</p>	<p>☐ ๑ = จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง ฝ้าระวัง</p> <p>☐ ๒ = ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข</p> <p>☐ ๓ = ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข และใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า</p> <p>☐ ๔ = ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข ใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่าและชักชวนเพื่อนให้ห่างไกลอบายมุข</p>
	<p>๑๑.๓ ไม่นำทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนเอง</p>	<p>☐ ๑ = ไม่นำทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนเอง</p> <p>☐ ๒ = ไม่นำทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนเอง และดูแลทรัพย์สินของผู้อื่น</p> <p>☐ ๓ = ไม่นำทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนเอง ดูแลทรัพย์สินของผู้อื่นและส่วนรวม</p> <p>☐ ๔ = ไม่นำทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนเอง ดูแลทรัพย์สินของผู้อื่นและส่วนรวม และเป็นแบบอย่างที่ดี</p>
	<p>๑๑.๔ หลีกเลียงแหล่งมั่วสุม</p>	<p>☐ ๑ = จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง ฝ้าระวัง</p> <p>☐ ๒ = หลีกเลียงแหล่งมั่วสุม</p> <p>☐ ๓ = หลีกเลียงแหล่งมั่วสุม โดยใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า</p> <p>☐ ๔ = หลีกเลียงแหล่งมั่วสุม โดยใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า และชักชวนเพื่อนให้ห่างไกลจากแหล่งมั่วสุม</p>

รายการประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน
<p>๑๒. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง</p> <p>หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนและให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ</p> <p>ยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาประโยชน์ของส่วนรวม</p>	<p>๑๒.๑ มีจิตอาสา อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม</p>	<p>☐ ๑ = บำเพ็ญประโยชน์ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวมเมื่อถูกร้องขอ</p> <p>☐ ๒ = บำเพ็ญประโยชน์ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวมเป็นครั้งคราว</p> <p>☐ ๓ = มีจิตอาสา อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>☐ ๔ = มีจิตอาสา อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอโดยไม่หวังผลประโยชน์และเป็นแบบอย่างที่ดี</p>
	<p>๑๒.๒ เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น</p>	<p>☐ ๑ = เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่นเมื่อถูกร้องขอ</p> <p>☐ ๒ = เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่นเป็นครั้งคราว</p> <p>☐ ๓ = เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>☐ ๔ = เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วยความสมัครใจและเป็นแบบอย่างที่ดี</p>

ตัวอย่าง

แบบประเมินค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ

๑. แบบบันทึกการสังเกต

เป็นแบบฟอร์มที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของผู้เรียน โดยการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกประเมินเฉพาะรายการและพฤติกรรมบ่งชี้ที่เกิดขึ้นและสามารถวัดได้ แล้วให้ค่าระดับคะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด

ตัวอย่าง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการพฤติกรรมที่ประเมิน				
		ไฝหาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม			มีระเบียบ วินัย เคารพ กฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	
		แสวงหาความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม	มุ่งมั่นตั้งใจเพียรพยายามในการศึกษาและปฏิบัติงาน	แก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งใหม่ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ	ตรงต่อเวลา	เคารพและนอบน้อมต่อผู้ใหญ่
๑						
๒						
๓						

คำอธิบาย ค่าระดับคะแนนของพฤติกรรมที่สังเกตได้ คือ

- รายการประเมินที่ ๔ ไฝหาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน
๔.๑ แสวงหาความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม	๑ = แสวงหาความรู้ทางตรงเพียงอย่างเดียว ๒ = แสวงหาความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมเมื่อได้รับมอบหมายเท่านั้น ๓ = แสวงหาความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยตนเอง ๔ = แสวงหาความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดี

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน
๔.๒ มุ่งมั่นตั้งใจเพียรพยายามในการศึกษาและปฏิบัติงาน	๑ = ตั้งใจในการศึกษาและปฏิบัติงานน้อย ๒ = มุ่งมั่นตั้งใจในการศึกษาและปฏิบัติงาน ๓ = มุ่งมั่นตั้งใจ เพียรพยายามในการศึกษาและปฏิบัติงาน ๔ = มุ่งมั่นตั้งใจ เพียรพยายามในการศึกษาและปฏิบัติงานจนเป็นแบบอย่างที่ดี
๔.๓ แก้ปัญหา และพัฒนาสิ่งใหม่ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ	๑ = แก้ปัญหาได้ ๒ = แก้ปัญหา และพยายามพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ๓ = แก้ปัญหา และพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ได้ ๔ = แก้ปัญหา พัฒนาสิ่งใหม่ ๆ และเป็นแบบอย่างที่ดี

● รายการประเมินที่ ๘ มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน
๘.๑ ตรงต่อเวลา	๑ = เข้าห้องเรียน / ส่งงานไม่ตรงเวลาทุกครั้ง ๒ = เข้าห้องเรียน / ส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนดบางครั้ง ๓ = เข้าห้องเรียน / ส่งงานตรงเวลาที่กำหนดเป็นส่วนใหญ่ ๔ = เข้าห้องเรียน / ส่งงานตามเวลาที่กำหนดและเป็นแบบอย่างที่ดี
๘.๓ เคารพและนอบน้อมต่อผู้ใหญ่	๑ = เคารพ นอบน้อมต่อผู้ใหญ่ ๒ = เคารพ นอบน้อมต่อผู้ใหญ่อย่างสม่ำเสมอ ๓ = ชักชวนให้ผู้อื่นเคารพ นอบน้อมต่อผู้ใหญ่ ๔ = เคารพ นอบน้อมต่อผู้ใหญ่และเป็นแบบอย่างที่ดี

๒. แบบตรวจสอบรายการ

เป็นแบบฟอร์มที่ประกอบด้วยรายการของพฤติกรรมที่ต้องการประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนระหว่างการปฏิบัติงาน ว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมนั้น ๆ เกิดขึ้นหรือไม่ โดยพิจารณาเป็น ๒ ลักษณะ คือ ทำ/ปฏิบัติ-ไม่ทำ/ไม่ปฏิบัติ หรือ ใช่-ไม่ใช่ แล้วให้ค่าระดับคะแนนเป็น ๑ ในกรณีที่ทำ/ปฏิบัติ/ใช่ และให้ ๐ ในกรณีที่ไม่ทำ/ไม่ปฏิบัติ/ไม่ใช่

ตัวอย่าง แบบตรวจสอบรายการประเมินที่ ๑๐

รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่ายและพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อมเมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ใช้วัสดุถูกต้องพอเพียงและเหมาะสมกับงาน		เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า		ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามกำหนดโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	
		ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ
๑							
๒							
๓							

ลงชื่อ ผู้สังเกต
 (.....)
 วันที่

๓. แบบมาตรฐานประมาณค่า

เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินค่าของคุณลักษณะของพฤติกรรมออกมาในระดับต่าง ๆ โดยการสังเกต ผลการประเมินที่ออกมาจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระดับความเข้มข้นของความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียนในระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานและผลของงานที่ปฏิบัติ ซึ่งผู้ประเมินสามารถกำหนดเกณฑ์ตามลักษณะและพฤติกรรมที่ต้องการประเมิน แล้วดำเนินการประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม

ตัวอย่าง

ชื่อ-นามสกุล / กลุ่ม วันที่

รายการประเมิน	คะแนนที่ได้	เกณฑ์การให้คะแนน
กระบวนการปฏิบัติงาน ๑. การจัดเตรียม ใช้เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์		๑ = ใช้วัสดุไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมกับงานและสิ้นเปลือง ๒ = ใช้วัสดุถูกต้อง เหมาะสมกับงาน แต่ไม่เกิดประโยชน์ ๓ = ใช้วัสดุถูกต้อง เหมาะสมกับงาน และเกิดประโยชน์ ๔ = ใช้วัสดุถูกต้องเหมาะสมกับงาน และเกิดประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย		๑ = ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายเมื่อ ถูกร้องขอ ๒ = ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายแต่ไม่สำเร็จตามที่กำหนดหรือปฏิบัติงานสำเร็จตามกำหนดแต่ไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพของงาน ๓ = ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามที่กำหนดอย่างมีคุณภาพโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของตนเอง ๔ = ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามที่กำหนดอย่างมีคุณภาพโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น
ผลงาน ๑. แก้ปัญหา และพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ		๑ = แก้ปัญหาได้ ๒ = แก้ปัญหา และพยายามพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ๓ = แก้ปัญหา และพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ได้ ๔ = แก้ปัญหา พัฒนาสิ่งใหม่ ๆ และเป็นแบบอย่างที่ดี
๒. คุณภาพของผลงาน (กำหนดรายการประเมินและเกณฑ์การประเมินตามลักษณะของผลงาน)		๑ = ๒ = ๓ = ๔ =

รายการประเมิน	คะแนนที่ได้	เกณฑ์การให้คะแนน
พฤติกรรมลักษณะนิสัย ๑. ตรงต่อเวลา		๑ = ส่งงานไม่ตรงเวลา ๒ = ส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนด
๒. มุ่งมั่นตั้งใจเพียรพยายาม ในการปฏิบัติงาน		๑ = มุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานน้อย ๒ = มุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงาน
รวม		

เอกสารอ้างอิง

- ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก. ๒๕๓๘. **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย : การวิจัยและการประยุกต์**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พระราชวรมุนี (ประยูรต์ ปยุตโต). ๒๕๒๘. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๓๐. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕**. พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- สาโรช บัวศรี. ๒๕๒๖. **จริยธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ๒๕๔๒. **จริยธรรมทางวิชาการ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เพื่อองฟ้า.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. ๒๕๔๘. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ. ๒๕๔๙. **รายงานการวิจัย โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย**.
- แสง จันทร์งาม. ๒๕๕๐. **๘๐ ปี เชียงใหม่**. กรุงเทพมหานคร : หจก. ธนุขพรีนติ้ง.

คณะกรรมการ

• คณะที่ปรึกษา

นายชัยพฤกษ์	เสรีรักษ์	เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
นายอกนิษฐ์	คลังแสง	รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
นายวณิชย์	อ่วมศรี	รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
นายชาญเวช	บุญประเดิม	รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

• คณะกรรมการบรรณาธิการกิจและรูปเล่ม

นายไพฑูรย์	นันทะสุนันท์	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
นางสาววัลลภา	อยู่ทอง	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์
นางธีรวรรค์	วระพงษ์สิทธิกุล	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์
นางสินีนาท	ภูมิพล	หัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป หน่วยศึกษานิเทศก์
นางผ่องพรรณ	จรัสจินดารัตน์	ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพมหานคร
นายจิราวุฒิ	แสงศิริโรจน์	หน่วยศึกษานิเทศก์
นางธัญญาภรณ์	จำลองกุล	หน่วยศึกษานิเทศก์
นางศศิธร	กุลสิริสวัสดิ์	หน่วยศึกษานิเทศก์
นางสาวสุวรรณ	จินตอนันต์กุล	หน่วยศึกษานิเทศก์
นางสาวเสาวนีย์	พนิชโยวาท	หน่วยศึกษานิเทศก์
นายมานพ	กลิ่นทรัพย์	หน่วยศึกษานิเทศก์
นางวิยดา	วัฒนาเมธี	หน่วยศึกษานิเทศก์
นางสาวประไพพิศ	เกษพานิช	หน่วยศึกษานิเทศก์
นางสุดสาย	ศรีศักดิ์	ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคเหนือ
นางบุษยามาศ	นันทนวล	ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคกลาง
นายจรูญ	เตชะเจริญกิจ	ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคกลาง
นายปันชัย	สุขทั้งปี	ผู้ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพมหานคร
นางลักขิกา	เจริญศรี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
นางแก้วกานต์	ภูมิศรีแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง
นางภัสสม	พิริยสุวัฒน์	วิทยาลัยอาชีวศึกษาเลย
นางสร้อยญา	สุขปลั่ง	วิทยาลัยเทคนิคนครนายก
นางสาววิภาวรรณ	สุขสถิตย์	วิทยาลัยสารพัดช่างสี่พระยา
นายนิรันดร์	สมมติ	วิทยาลัยการอาชีพกันทรลักษณ์